
УДК 342.9

О. Ю. ПРОКОПЕНКО,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
завідувач кафедри тактико-спеціальної підготовки
факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В РЕГІОНІ»

На основі дослідження наукових поглядів різних учених на етимологію та зміст основного поняття «суб'єкт» зроблено висновок про те, що під суб'єктами забезпечення правопорядку в регіоні слід розуміти суб'єктів таких правовідносин (а не суб'єктів права), оскільки вони наділені конкретним, визначеним на законодавчому рівні обсягом повноважень – мають юридичний обов'язок щодо здійснення діяльності із забезпечення правопорядку та користуються в цьому зв'язку відповідними правами, тобто є реальними учасниками таких суспільних відносин, врегульованих правом.

Ключові слова: суб'єкт, забезпечення правопорядку, суб'єкт права, суб'єкт правовідносин, правоздатність, дієздатність.

Prokopenko, O.Y. (2016), "On determining the concept «subject of keeping public order in the region»" ["Shchodo vyznachennia poniattia «subiekt zabezpechennia pravoporiadku v rehioni»"], *Pravo i Bezpeka*, No. 1, pp. 58–63.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку. Українська держава обрала курс на глибоке реформування політичних, соціальних, економічних, духовних та інших основ суспільного і державного життя. Зміни, що відбуваються, несуть в собі величезний позитивний заряд і спрямовані на подальший розвиток суспільства. Однак проведені реформи, не ма-

ючи під собою необхідної бази й досвіду здійснення, призвели до кризи, розриву зв'язків, які існували раніше, зміни системи цінностей, нестійкості. В цих умовах особливо необхідний потужний стабілізуючий фактор, роль якого в більшій мірі виконують закон і правопорядок. Тому саме суб'єкти забезпечення правопорядку покликані стати міцним фундаментом

нормального функціонування і поступового розвитку держави та суспільства.

Стан дослідження. Проблематиці дослідження суб'єктів забезпечення правопорядку в регіоні, на нашу думку, приділено недостатньо уваги серед науковців. Проте зауважимо, що деякі аспекти цього питання розглядалися у роботах таких вчених, як: М. С. Городецька, О. О. Джураєв, М. М. Добкін, І. П. Голосніченко, С. М. Гусаров, О. В. Негодченко, В. І. Олефір, В. Ф. Опришко, М. Ф. Орзіх, П. М. Рабинович, О. П. Рябченко, А. О. Селіванов, В. В. Копейчиков, Ю. Ф. Кравченко, І. О. Луговий, В. А. Малахов та інші. Тому **метою** статті є дослідити наукові підходи щодо визначення поняття «суб'єкт», дати власне визначення суб'єкта забезпечення правопорядку в регіоні.

Виклад основного матеріалу. Поняттям «суб'єкт» активно оперували ще в часи античної філософії, де ним (subjectus) позначали те, що лежить внизу, знаходиться в основі. Зокрема, авторський колектив філософського енциклопедичного словника звертає увагу на те, що ще Аристотель, розглядаючи досліджуване поняття, позначає ним й індивідуальне буття, й матерію – неформлену субстанцію [1, с. 633]. Вітчизняний фахівець В. Л. Петрушенко у своєму філософському словнику зазначає, що суб'єкт – це вихідне поняття судження, до якого відносяться всі інші його складові, наприклад предикат. На думку вченого, крім вищенаведеного, поняття «суб'єкт» можна визначити як людину, як вихідне джерело, епіцентр життєвої та пізнавальної активності – індивідуальної або суспільної. У різних напрямках філософії, звертає увагу науковець, під досліджуваним поняттям розуміють різні сутності. При цьому в більшості напрямів філософії поняття суб'єкт позначає людину як активне начало соціальних і культурних процесів, пізнання, комунікації [2, с. 199]. Як зауважують у філософських колах з приводу вищенаведеного, тлумачення поняття «суб'єкт» як активного початку в пізнавальному процесі відкрило шлях до дослідження умов і форм цього процесу, його суб'єктивних передумов. При цьому наголошується, що найважливіший внесок у питання визначення природи досліджуваного поняття свого часу був зроблений такими мислителями, як Кант і Гегель. Зокрема, перший розкрив деякі істотні закони внутрішньої організації суб'єкта, що робить можливим досягнення загального та необхідного знання (вчення про категорії як форми регуляції мислення та про категоріальний синтез, уявлення суб'єкта як родового, що вміщує в собі весь історичний досвід пізнання). У свою

чергу, Гегель виробив тезу про соціально-історичну природу суб'єкта, для якого пізнання є надіндивідуальний процес, що розгортається на основі тотожності суб'єкта (під яким розуміється абстрактний дух) та об'єкта. Водночас, наголошують учені, діалектичний матеріалізм радикально розширює розуміння поняття «суб'єкт», безпосередньо пов'язуючи його з категорією практики. У такому випадку суб'єкт виступає як суб'єкт предметно-практичної діяльності, а не одного лише пізнання. Це поновому пояснює й соціально-історичну природу суб'єкта: з точки зору марксизму індивід виступає як суб'єкт з властивою йому самосвідомістю, оскільки він певною мірою опанував створений людством світ культури – знаряддями предметно-практичної діяльності, формами мови, логічними категоріями, нормами естетичних і моральних оцінок тощо. Звертається увага, що активна діяльність суб'єкта є умовою, завдяки якій той чи інший фрагмент об'єктивної реальності виступає як об'єкт, даний суб'єкту в формах його діяльності [1, с. 633–644].

Цікавим є той факт, що в сучасному значенні досліджуване поняття починає використовуватися тільки із XVII століття – як позначення психолого-теоретико-пізнавального Я, що протиставляється чомусь іншому – не-Я, предмету, об'єкту, або як позначення об'єктивованого Я, тобто індивіда, котрому протистоїть, протиставляється об'єкт та котрий направляє на цей об'єкт своє пізнання або дію, – у цьому відношенні він виступає як «суб'єкт пізнання», «суб'єкт дії» [3, с. 441]. В сучасній українській мові поняття «суб'єкт» тлумачать як: істоту, котра здатна до пізнання навколишнього світу, об'єктивної дійсності й до цілеспрямованої діяльності; особу (групу осіб), організацію тощо, яким належить активна роль у певному процесі, акті; особу чи організацію як носіїв певних прав та обов'язків; людину як носія певних фізичних і психічних якостей; людину як об'єкта дослідження; людину, особу тощо [4, с. 1408–1409]. Таким чином, аналіз вищенаведених точок зору свідчить, що під суб'єктом у загальнотеоретичному аспекті слід розуміти індивіда або групу індивідів. З огляду на специфіку нашої наукової праці – її юридичну спрямованість необхідним також є аналіз позицій учених-правознавців щодо сприйняття явища, що досліджується.

Так, авторський колектив сучасної правової енциклопедії оперує терміном «суб'єкт права», під яким розуміють фізичну або юридичну особу, поведінка якої регулюється нормами права, за наявності в неї ознак правоздатності

та дієздатності. При цьому вчені наголошують на тому, що суб'єкт права виступає необхідним елементом правовідносин [5, с. 336]. З огляду на вищенаведене визначення поняття «суб'єкт права» необхідним є з'ясування сутності таких його складових, як правовідносини, правоздатність і дієздатність. Так, відомий вітчизняний учений-правознавець О. Ф. Скакун зазначає, що правовідносини являють собою врегульовані нормами права вольові суспільні відносини, що виражаються в конкретному зв'язку між правомочними та зобов'язаними суб'єктами – носіями суб'єктивних юридичних прав, обов'язків, повноважень і відповідальності – й забезпечуються державою [6, с. 345]. Дещо схоже визначення поняття правовідносин надають і в юридичній енциклопедичній літературі, зокрема визначають їх як суспільні відносини, що виникають на основі норм права, учасники яких є носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків [7, с. 694]. Водночас для повного розуміння такого складного юридичного явища, як правовідносини, необхідним є наведення їх характерних ознак, серед яких виділяють те, що вони: виникають, припиняються або видозмінюються, як правило, на основі норм права в разі настання передбачених правовою нормою фактів; становлять різновид суспільних відносин, соціальний зв'язок; мають, як правило, двосторонній характер та є особливою формою взаємного зв'язку між конкретними суб'єктами через їхні права, обов'язки, повноваження та відповідальність, що закріплені у правових нормах; охороняються державою, забезпечуються заходами державного впливу; є ідеологічними відносинами; є вольовими відносинами [6, с. 346–347]. Таким чином, під час здійснення будь-якої легітимної діяльності, в тому числі пов'язаної із забезпеченням правопорядку в регіоні, виникають, розвиваються змінюються та припиняються визначені та врегульовані нормами права суспільні відносини (правовідносини), провідне місце у структурі яких посідають їх суб'єкти – фізичні та юридичні особи.

Іншими елементами, сутність яких необхідно з'ясувати, є правоздатність і дієздатність. Зазначимо, що в сукупності вищенаведені елементи утворюють єдине правове явище – правосуб'єктність. В юридичній енциклопедичній літературі з приводу визначення сутності останньої зазначають, що вона являє собою здатність фізичних та юридичних осіб у встановленому порядку бути суб'єктами права, тобто носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків. Звертається увага на те, що правосуб'єктність може бути кількох видів: загальна –

здатність особи бути учасником правовідносин взагалі; галузева – здатність особи бути учасником правовідносин, які регулюються нормами тієї чи іншої галузі права; спеціальна – здатність суб'єкта бути учасником певного кола правовідносин у межах даної галузі права [8, с. 50]. Зокрема, О. Ф. Скакун категорію «правосуб'єктність» розкриває як соціально-юридичну властивість особи, що має дві сторони – соціальну та юридичну. При цьому, зауважує вчена, соціальна сторона виражається в тому, що правосуб'єктність – це закономірний результат суспільного розвитку існуючих у ній соціальних зв'язків; визнання потреб та інтересів особи самим суспільством. Юридична ж сторона знаходить свій прояв у формальній, юридичній фіксації ознак суб'єкта права [6, с. 518].

Якщо вести мову про такий складовий елемент правосуб'єктності, як правоздатність, слід зазначити, що він отримав своє законодавче закріплення в положеннях Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. Так, відповідно до вищенаведеного нормативно-правового акта правоздатність визнається як за фізичною, так і за юридичною особою. Зокрема, в ст. 25 зазначеного кодифікованого акта законодавства встановлено, що цивільна правоздатність фізичної особи – це здатність мати цивільні права й обов'язки, що мають усі фізичні особи. При цьому цивільна правоздатність фізичної особи виникає в момент її народження, а у випадках, установлених законом, охороняються інтереси зачатой, але ще не народженої дитини. В деяких випадках, установлених законом, здатність мати окремі цивільні права та обов'язки може пов'язуватися з досягненням фізичною особою відповідного віку. У ст. 26 ЦК України визначено обсяг цивільної правоздатності фізичної особи: всі фізичні особи є рівними в здатності мати цивільні права й обов'язки; фізична особа має всі особисті немайнові права, встановлені Конституцією України та ЦК України; фізична особа здатна мати всі майнові права, що встановлені законодавством; фізична особа здатна мати інші цивільні права, що не встановлені Конституцією України, ЦК України, іншим законом, якщо вони не суперечать закону та моральним засадам суспільства; фізична особа здатна мати обов'язки як учасник цивільних відносин. У свою чергу, сутність цивільної правоздатності юридичної особи розкривається в ст. 91 ЦК України. Так, відповідно до вищенаведеної норми під останньою слід розуміти здатність юридичної особи мати такі самі цивільні права й обов'язки, які має фізична особа, крім тих, які за своєю природою

можуть належати лише людині. Цивільна правоздатність юридичної особи виникає з моменту її створення та припиняється з дня внесення до Єдиного державного реєстру запису про її припинення. Цивільна правоздатність юридичної особи може бути обмежена лише за рішенням суду. Юридична особа може здійснювати окремі види діяльності, перелік яких встановлюється законом, після одержання нею спеціального дозволу (ліцензії) [9]. Як зазначає О. Ф. Скакун, правоздатність становить природну властивість, яка виникає з народження і являє собою своєрідне «право на право», що не може реалізуватися поза відповідною поведінкою її власника. Правоздатність, наголошує науковець, слугує передумовою наділення особи правом, має стабільність, незмінність і не залежить від вікових та особистих якостей людини [6, с. 522].

Сутність дієздатності так само, як і досліджуваного вище поняття, закріплено на законодавчому рівні в положеннях Цивільного кодексу України. Так, згідно зі ст. 30 кодексу цивільною дієздатністю фізичної особи є її здатність своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання. При цьому цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій та може керувати ними. Обсяг цивільної дієздатності фізичної особи встановлюється ЦК України та може бути обмежений виключно у випадках і в порядку, встановлених законом. Зокрема, фізична особа може мати часткову, неповну, обмежену та повну цивільну дієздатність. Фізична особа, яка не досягла 14 років (малолітня особа), наділена частковою цивільною дієздатністю та має право: самостійно вчиняти дрібні побутові правочини; здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом. Неповна цивільна дієздатність фізичної особи визнається за нею у віці від 14 до 18 років. Окрім наведених вище прав, така особа правомочна: самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами; самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом; бути учасником (засновником) юридичних осіб, якщо це не заборонено законом або установчими документами юридичної особи; самостійно укладати договір банківського вкладу (рахунку) та розпоряджатися вкладом, внесеним нею на своє ім'я (грошовими коштами на рахунок).

Що стосується обмеженої цивільної дієздатності, то суд може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, якщо вона: страждає на психічний розлад, який істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними; зловживає спиртними напоями, наркотичними засобами, токсичними речовинами, азартними іграми тощо і тим ставить себе чи свою сім'ю, а також інших осіб, яких вона за законом зобов'язана утримувати, в скрутне матеріальне становище. Зрештою, повна цивільна дієздатність визнається за фізичною особою, яка досягла 18 років (повноліття) [9]. Слід зазначити, що фізична особа може набути цивільної дієздатності у повному обсязі й до настання повноліття. Так, по-перше, вищенаведене стає можливим унаслідок реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття, з моменту реєстрації шлюбу. По-друге, може бути здійснена так звана емансипація неповнолітньої особи, за правилами якої повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла 16 років і: працює за трудовим договором; записана матір'ю або батьком дитини; бажає займатися підприємницькою діяльністю. До речі, надання повної цивільної дієздатності провадиться за рішенням органу опіки та піклування за заявою заінтересованої особи і за письмовою згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника, а в разі відсутності такої згоди повна цивільна дієздатність може бути надана за рішенням суду [9]. Як зауважує з приводу вищенаведеного А. Домбругова, правове значення емансипації насамперед полягає в тому, що неповнолітньому більше не потрібно одержувати згоду батьків (усиновлювачів) або піклувальників на вчинення правочинів, які він не міг відповідно до законодавства укладати самостійно до набуття повної дієздатності. Крім того, батьки (усиновлювачі) чи піклувальник емансипованої особи не несуть відповідальності за її зобов'язаннями [10, с. 16]. Отже, слід погодитись із позицією стосовно того, що дієздатність особи являє собою набуту властивість, яка виражається в готовності особи до здійснення певних дій і вчинків, що передбачені законом і становлять її права та обов'язки. Дієздатність є правовим інструментом перетворення особою свого права в реальність. Дієздатність залежить від віку, фізичного стану особи, інших особистих якостей людини, які з'являються в міру її розумового, фізичного, соціального розвитку [6, с. 522]. Що ж стосується цивільної дієздатності юридичної особи, то згідно зі ст. 92 ЦК України така особа у випадках, установлених законом,

може набувати цивільних прав та обов'язків і здійснювати їх через своїх учасників. Зокрема, юридична особа набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону. Порядок створення органів юридичної особи встановлюється установчими документами та законом. Орган або особа, які відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступають від її імені, зобов'язані діяти в інтересах юридичної особи, добросовісно і розумно, не перевищуючи своїх повноважень. Якщо ж члени органу юридичної особи й інші особи, які відповідно до закону чи установчих документів виступають від імені юридичної особи, порушують свої обов'язки щодо представництва, вони несуть солідарну відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі [9].

Таким чином, наведений аналіз свідчить, що в науково-правових колах, визначаючи сутність поняття «суб'єкт», оперують двома термінами: «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин». При цьому слід звернути увагу на той факт, що деякі вчені ототожнюють вищевведені поняття, що, на нашу думку, є не зовсім правильним. Зокрема, ми повністю підтримуємо позицію Л. І. Миськів, яка під час дослідження адміністративно-правових засад діяльності вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ з питань морально-правового виховання курсантів ставить наголос на тому, що суб'єкти права й суб'єкти правовідносин є різними категоріями. Науковець пояснює зазначену позицію тим, що суб'єкт права являє собою носія передбачених правовими нормами суб'єктивних прав та обов'язків, що має потенційну можливість участі в правовідносинах, тоді як суб'єкт правовідносин – це реальний учасник правовідносин. Суб'єкти права, наголошує вчена, виступають як особи, котрі мають правосуб'єктність (громадяни, організації, громадські об'єднання, які можуть бути носіями юридичних прав та обов'язків, а значить, брати участь у правовід-

носінах). У конкретному випадку суб'єкт права може й не бути учасником правовідносин. Суб'єкт права має лише потенційну можливість вступати в правовідносини, для чого він об'єктивним правом наділяється відповідною правосуб'єктністю [11, с. 111]. Більш того, слід підтримати позицію Т. С. Ківалової, яку вона відстоює у своєму дослідженні, присвяченому визначенню теоретичних проблем зобов'язання відшкодування шкоди за цивільним законодавством України. Зокрема, на думку вченої, суб'єкт права – це той, хто має потенційну можливість (здатність) бути учасником правовідносин (тобто має правоздатність), а суб'єкт правовідносин – це фактичний учасник правових зв'язків, який уже бере в них участь. Вчена ставить наголос на тому, що суб'єкт права може бути, а може й не бути учасником конкретних правовідносин, а суб'єкт правовідносин завжди є їх учасником, оскільки можливість, яка існувала для суб'єкта права, вже перетворилася на дійсність [12, с. 166]. У свою чергу, І. С. Окунев під час дослідження загальнотеоретичних засад правового статусу суб'єкта права дійшов висновків, що суб'єкт права – це потенційний учасник правовідносин, розглянутий законодавцем у статичному стані, з погляду володіння ним правосуб'єктністю, а суб'єкт правовідносин – це особа, яка визнана суб'єктом права, але виступає вже не потенційним носієм суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, а дійсним учасником самого процесу дії норм, реалізації правосуб'єктності [13, с. 23].

Висновок. Отже, говорячи про суб'єктів забезпечення правопорядку в регіоні, ми маємо на увазі суб'єктів таких правовідносин (а не суб'єктів права), оскільки вони наділені конкретним, визначеним на законодавчому рівні обсягом повноважень – мають юридичний обов'язок щодо здійснення діяльності із забезпечення правопорядку та користуються в цьому зв'язку відповідними правами, тобто є реальними учасниками таких суспільних відносин, урегульованих правом.

Список використаної літератури

1. Философский энциклопедический словарь / редкол.: С. С. Аверинцев, Э. А. Араб-Оглы, Л. Ф. Ильичев и др. – 2-е изд. – М. : Сов. энцикл., 1989. – 815 с.
2. Петрушенко В. Л. Філософський словник: терміни, персоналії, сентенції / В. Л. Петрушенко. – Львів : «Магнолія 2006», 2011. – 352 с.
3. Философский энциклопедический словарь / ред.-сост.: Е. Ф. Губский, Г. В. Кораблева, В. А. Лутченко. – М. : Инфра-М, 2012. – 576 с. – (Б-ка словарей «Инфра-М»).
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.] – Київ ; Ірпін' : Перун, 2009. – 1736 с.
5. Сучасна правова енциклопедія / за заг. ред. О. В. Зайчука ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Юрінком Інтер, 2013. – 408 с.

6. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : [підручник] : [пер. з рос.] / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум, 2006. – 656 с.
7. Великий енциклопедичний юридичний словник / [за ред. Ю. С. Шемшученка]. – Київ : Юрид. думка, 2007. – 992 с.
8. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – Київ : Укр. енцикл., 1998– . – Т. 5 : П–С. – 2003. – 736 с.
9. Цивільний кодекс України : закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
10. Домбругова А. Повна цивільна дієздатність фізичних осіб: способи набуття / Анжеліка Домбругова // Юридичний вісник України. – 2004. – № 11. – С. 12–19.
11. Миськів Л. І. Адміністративно-правові засади діяльності вищих навчальних закладів МВС України з питань морально-правового виховання курсантів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Миськів Леся Ігорівна. – Харків, 2008. – 203 с.
12. Ківалова Т. С. Зобов'язання відшкодування шкоди за цивільним законодавством України: теоретичні проблеми : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Ківалова Тетяна Сергіївна. – Одеса, 2008. – 458 с.
13. Окунев І. С. Загальнотеоретичні засади правового статусу суб'єкта права : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Окунев Ігор Сергійович. – Київ, 2009. – 222 с.

Надійшла до редколегії 15.02.2016

ПРОКОПЕНКО А. Ю. К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ПОНЯТИЯ «СУБЪЕКТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВОПОРЯДКА В РЕГИОНЕ»

На основе исследования научных взглядов различных учёных на этимологию и содержание основного понятия «субъект» сделан вывод о том, что под субъектами обеспечения правопорядка в регионе следует понимать субъектов таких правоотношений (а не субъектов права), поскольку они наделены конкретным, определённым на законодательном уровне объёмом полномочий – имеют юридическую обязанность по осуществлению деятельности по обеспечению правопорядка и пользуются в этой связи соответствующими правами, то есть являются реальными участниками таких общественных отношений, урегулированных правом.

Ключевые слова: *субъект, обеспечения правопорядка, субъект права, субъект правоотношений, правоспособность, дееспособность.*

PROKOPENKO O. Y. ON DETERMINING THE CONCEPT «SUBJECT OF KEEPING PUBLIC ORDER IN THE REGION»

Based on the study of scientific points of view of different scholars on etymology and content of the basic concept of «subject» it has been emphasized that within general theoretical aspect we should understand an individual or a group of individuals as the subjects.

Scholars' points of view regarding the definition of «law subject» have been analyzed. Special attention is paid to the fact that while realizing any legitimate activities, including those related to keeping public order in the region, public relations (legal relations) determined and regulated by the law norms, emerge, develop, change and terminate, where the leading place in their structure is occupied by their subjects – individuals and legal entities. The essence of legal capability and legal capacity of both the subjects of law in general and the subjects of keeping public order in the region in particular has been clarified. It is emphasized that mentioned elements totally form a single legal phenomenon – legal personality.

The author has grounded the conclusion that under the subjects of keeping public order we should understand the subjects of such legal relations (not law subjects) because they are endowed with specific powers defined at the legislative level – have legal obligation in regard to the implementation of the activities on keeping public order and have in this respect relevant rights. Thus they are real participants of such public relations regulated by the law.

Keywords: *subject, keeping public order, law subject, subject of legal relations, legal capability, legal capacity.*